

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

Pensioen met toekomst

Transitie en daar voorbij....

Netspar Werkprogramma 2023-2027

April 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Transitie en daar voorbij.... visie 2023-2027	6
3. Aanbevelingen versterken het werkprogramma	9
4. Strategie; van betekenis blijven door investeren in senior onderzoekers, in onderzoektalent en in kennis op maat	13

Bijlagen

I. Netspar Kennisagenda 2023-2027	20
II. Aanbevelingen uit evaluaties	26
III. Investeringsbegroting 2023-2027	31
IV. SWOT-analyse	33
V. Missie en kernwaarden	35

Pensioen met toekomst

Transitie en daar voorbij...

Werkprogramma 2023-2027

Figuur 1: Werkprogramma 2023-2027 samengevat

1. Inleiding

In de transitie naar een nieuw pensioenstelsel neemt het aantal kennisvragen stevig toe. En ook na de invoering van het nieuwe stelsel staat de wereld niet stil. Daar wil de sector op voorbereid zijn. Netspar helpt als honest broker door het ontwikkelen van nieuwe, onafhankelijke kennis, maar ook door het laagdrempelig delen van bestaande onderzoekresultaten.

Met de afloop van het werkprogramma 2019-2023 in zicht hebben we onszelf geëvalueerd en zijn we kritisch tegen het licht gehouden door een drietal commissies. We hebben bij alle partners in het netwerk geïnformeerd naar hun kennisvragen op korte en lange termijn. En een commissie heeft nagedacht over passende arrangementen om het financiële draagvlak voor Netspar te versterken. Kern daarin is dat Netspar echt voor de sector als geheel relevant is en dus ook voldoende breed door de sector gedragen zou moeten worden.

We hebben ambities voor 2023-2027 geformuleerd en die vertaald in een werkprogramma inclusief een kennisagenda. Het (op maat) voorzien in een groeiende kennisvraag staat centraal. Kennis over de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, maar juist ook over de vraagstukken van overmorgen. Kennis die we schaalbaar maken waar dat kan (webinar, podcast, congres), en meer op maat delen waar dat nodig is (challenge sessies, brainstorm en intervisie, bestuursdiner, verbeterde website). En om vandaag en overmorgen relevant te blijven, investeren we in senior onderzoekers (zij vertalen wetenschap immers naar de praktijk) en in talent. Tot slot belangrijk in tijden van kostendruk voor de sector: de kennisinfrastructuur van Netspar werkt als een hefboom voor R&D-gelden en zorgt ervoor dat niet elke partij zelf het wiel opnieuw hoeft uit te vinden.

Om de ambities te verwezenlijken is een investeringsbegroting opgesteld. Daarvoor zal financiering worden geworven vanuit de sector, de overheid en bronnen voor wetenschapsfinanciering, waaronder voor publiek private samenwerking via topkennisinstituut ClickNL. Uitdagend daarbij is onder meer het vinden van alternatieven voor de substantiële financiering die eerder bij opheffing van de Stichting FVP werd ontvangen. Ook wordt gestreefd naar het continueren van de samenwerking op het gebied van onderzoek met Instituut Gak, inclusief het pensioenonderzoek dat Instituut Gak in eigen beheer is gaan uitvoeren. Met verschillende ministeries samen wordt naar voortzetting van de samenwerking op het ontwikkelen en delen van kennis gekeken. En in lijn met de kerngedachte van de aanbevelingen van de arrangementencommissie wordt een brede deelname vanuit de sector nagestreefd. In het traject van de financiering voor het nieuwe werkprogramma voelen we ons gesterkt door de oproep die de drie evaluatiecommissies aan de netwerkpartners doen: draag zorg voor voldoende financiële middelen.

Leeswijzer

In dit document wordt het werkprogramma inclusief de kennisagenda nader uiteengezet. Hoofdstuk 2 beschrijft de visie voor 2023-2027. In hoofdstuk 3 vatten we de aanbevelingen uit de verschillende evaluaties samen. Vervolgens bespreken we in hoofdstuk 4 de strategische ambities en hoe we invulling geven aan de aanbevelingen.

2. Transitie en daar voorbij....visie voor 2023-2027

Transitie pensioenstelsel: nieuwe vragen beantwoorden met bestaande kennis

De pensioensector staat aan de vooravond van de transitie naar een fundamenteel ander pensioenstelsel. De invoering van het nieuwe stelsel stimuleert tot de nodige innovaties en leidt tot een aanzienlijke hoeveelheid kennisvragen. Voor beleidsmakers (ministeries, toezichthouders) geldt dat zelfs wanneer de wettekst definitief is, er nog veel zal moeten worden vastgelegd in nadere regelgeving. Bestuurders en uitvoerders (pensioenfondsen, PUO's, verzekeraars, PPI's) en sociale partners staan voor de uitdaging hoe om te gaan met de vele mogelijkheden om de nieuwe contracten in te vullen, hoe producten en dienstverlening te innoveren en hoe effectieve governance en communicatie tijdens de transitie te waarborgen.

The ideas for new knowledge agenda (...) covering pension system design, lifecycle finances, digital decision support and its implications and investment sustainability is ambitious. However, addressing these issues is important for Netspar to continue to contribute to the development of the Dutch pension system and the wellbeing of older people in the Netherlands.

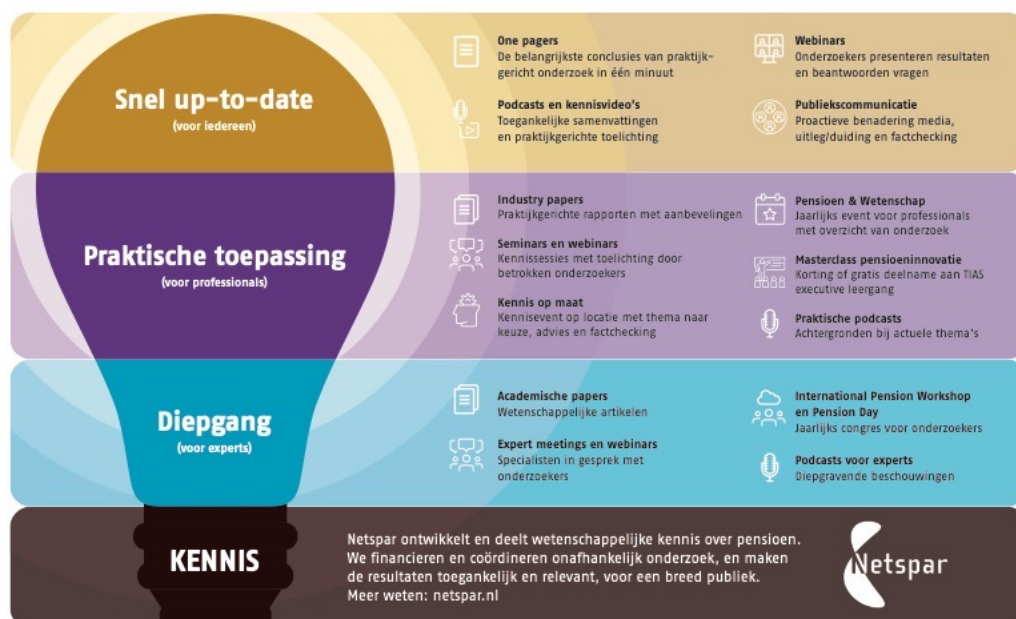
Evaluatie scientific council, december 2021

De kennisbehoefte varieert van vragen over de keuze tussen en inrichting van contractvarianten, de communicatie van risico's, bezwaarrecht en juridische houdbaarheid, tot het omgaan met bestaande buffers en garanties. Kennisvragen die soms nieuw onderzoek vergen, maar deels ook beantwoord kunnen worden door bestaande kennis te ontsluiten. Dat laatste vergt een verdere investering in het laagdrempelig kunnen bereiken van een grote diversiteit aan doelgroepen.

In de transitie komt er veel informatie op sector af. Netspar helpt deze informatie te stroomlijnen met efficiënte en relevante kennisdeling. Door voortdurend te luisteren naar de vraagstukken waar de sector tegenaan loopt (vragenpool, challenge-sessie, ronde tafel conferenties) kunnen we zorgen dat bestuurders en experts steeds op de hoogte zijn van de laatste kennisinzichten. In onze kennisdeling blijven we de vertrouwde drietrap hanteren om te voorzien in de verschillende kennisbehoeften: snel up to date, praktische toepassing, diepgang.

Ook de vragen van morgen hebben vandaag aandacht nodig

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel vormt het vertrekpunt voor de kennisagenda 2023-2027 (bijlage I). Het pensioenakkoord en de uitwerking in wetgeving vormen belangrijke mijlpalen, maar geen eindpunt. De kennisagenda kent daarom nog een tweede hoofdthema: maatschappelijke ontwikkelingen die tijdens en na de transitie impact zullen hebben op de sector.

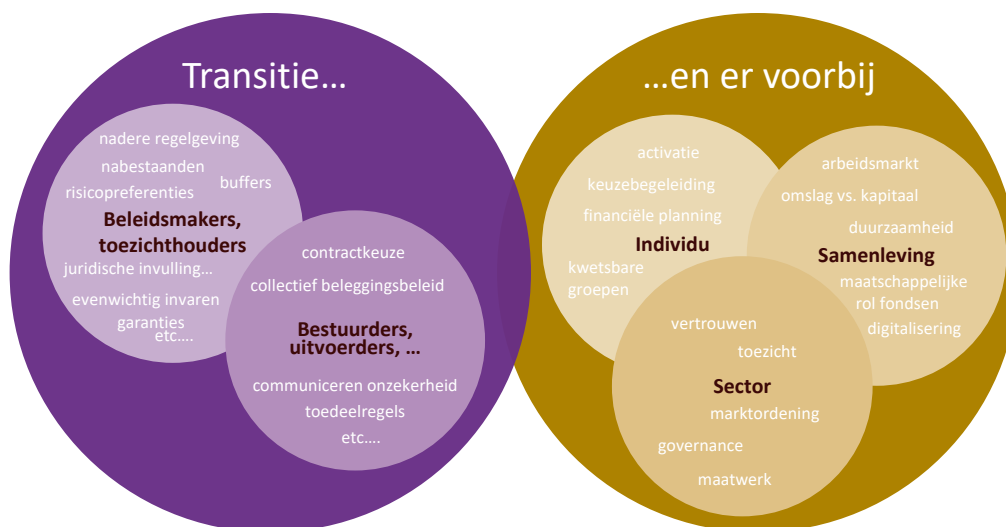

Figuur 2: Met diversiteit aan middelen gericht inspelen op de verschillende kennisbehoeften in de sector

Ook in de toekomst zal het onderzoek van Netspar van belang blijven voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Vragen over de keuze tussen pensioencontractvarianten, de inrichting daarvan, de transitie, de communicatie rond het nieuwe stelsel, bezwaarrecht, het omgaan met bestaande buffers en sponsor-garanties zullen aandacht vragen van Netspar. Het pensioen in de tweede pijler kan echter niet los worden gezien van andere (financiële) aspecten in de levensloop. Het is daarom volgens de commissie van belang dat Netspar ook goed zicht blijft houden op maatschappelijke relevante thema's (digitalisering, duurzaamheid, de veranderende arbeidsmarkt, en ongelijkheid) voor de langere termijn. Als het hierin slaagt, is de verwachting dat de maatschappelijke betekenis van Netspar daarom ook in de toekomst groot kan zijn.

Evaluatie ministeries, december 2021

Samenleving en technologie veranderen snel. Grote maatschappelijke ontwikkelingen van morgen, vragen vandaag om aandacht. Daarbij denken we onder meer aan duurzaamheid en duurzaam beleggen, privacy, veranderende arbeidsmarkt, het vraagstuk van wonen, zorg en pensioen en aan discussies rondom armoede en ongelijkheid. De verdergaande digitalisering faciliteert en versnelt de mogelijkheden voor maatwerk en sluit aan bij de toenemende aandacht voor individuele wensen en behoeften. De kennisagenda kijkt dus ook nadrukkelijk naar de uitdagende vraagstukken 'voorbij' de transitie van het pensioenstelsel. En het is belangrijk dat we samen met de partners bij de prioritering van het onderzoek een goede balans weten te vinden in het beantwoorden van de vragen van vandaag en de vragen van morgen.

Figuur 3. Kennisagenda 2023-2027

Om echt relevant te blijven, is een investering in senior capaciteit en talent essentieel

De behoefte aan beleidsrelevante kennis neemt, zeker met de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, toe. Bovendien worden vraagstukken rondom de financiering van de oude dag breder en complexer. Dat vraagt om een benadering vanuit verschillende invalshoeken en disciplines. De ervaring leert dat om een adequate vertaling van wetenschap (met verschillende disciplines) naar de praktijk te kunnen maken, voldoende beschikbaarheid van senior onderzoekers essentieel is. Door gestegen loonkosten bij gelijkblijvende onderzoeksgrants is die capaciteit inmiddels serieus in de knel gekomen. Een investering in hogere grants is daarom cruciaal. En om ook in de nabije toekomst verzekerd te blijven van voldoende onderzoekers die zich in de vraagstukken van de financiering van de oude dag willen verdiepen, is het van belang te investeren in talent, door ook daar weer grants voor beschikbaar te kunnen stellen en hen actief in het netwerk te betrekken.

Als de belangen uiteenlopen, bieden feiten houvast: daar profiteert de hele sector van

De pensioensector kenmerkt zich door grote, uiteenlopende belangen. Dat wordt pregnanter op weg naar het nieuwe stelsel. Feiten en inzichten bieden dan houvast om elkaar te begrijpen en bruggen te kunnen slaan. Onafhankelijk academisch onderzoek en een infrastructuur voor het kunnen stellen van vragen en het delen van kennis maken dat mogelijk. De rol van honest broker die Netspar daarmee vervult, blijft essentieel. Alle partijen in de pensioensector hebben daar baat bij. Toch doen nog niet alle partijen mee. Juist in een tijd waarin resultaten onder druk staan en er sterk op kosten wordt gelet, ligt het voor de hand de krachten te bundelen en niet zelf het wiel uit te vinden, maar gezamenlijk als pensioensector te blijven investeren in de kennisinfrastructuur die Netspar biedt.

3. Aanbevelingen versterken het werkprogramma

Netspar bestaat bij haar relevantie voor het netwerk. In de aanloop naar het werkprogramma 2023-2027 heeft de directie dan ook een zelfevaluatie opgesteld, inclusief een SWOT-analyse (bijlage IV). De zelfevaluatie diende als basis voor een drietal evaluaties: door de internationale Scientific Council van Netspar, door een commissie namens de overheid en door een commissie namens de partners. In de zelfevaluatie zijn strategische ambities geformuleerd, die zijn getoetst in de partnerevaluatie.

Netspar is een uniek instituut op het gebied van pensioenonderzoek en kent een hoog (internationaal) aanzien: weinig of geen andere beleidsterreinen kennen in Nederland zo'n sterk georganiseerd kennisnetwerk, in geen ander land wordt pensioenbeleid op een vergelijkbare wijze ondersteund.

Evaluatie ministeries, december 2021

The SC members agree that Netspar is one of the only properly integrated academic and industry networks to combine pensions research and real-world applications. They highlight that this is rare in pensions research and that Netspar is an inspiration for pensions academics throughout the world.

Evaluatie scientific council, december 2021

De drie evaluaties zijn zeer positief over de wetenschappelijke en maatschappelijke betekenis van Netspar. De partnerevaluatie spreekt van "een waardevol netwerk met kwalitatief hoogstaand en veelal relevant onderzoek als basis". In de evaluatie van de ministeries scoort Netspar opnieuw hoog op de gehanteerde criteria:

- Wetenschappelijke betekenis: zeer goed;
- Maatschappelijke betekenis: uitstekend;
- Nationale betekenis: uitstekend;
- Internationale betekenis: goed tot zeer goed;
- De mate van kennistransfer: zeer goed tot uitstekend.

Deze hoge waardering is de resultante van de intensieve samenwerking tussen partners uit de sector en de wetenschap. We zijn er trots op en het vormt een stevige basis voor de toekomst. Het is onze ambitie met wetenschap bij te dragen aan de praktijk.

Het is een uniek samenwerkingsverband, waarmee het pensioenveld wordt gediend. Zeker ook gezien de belangrijke rol die verschillende onderzoeken van Netspar hebben gespeeld in beleidsdiscussies, waaronder specifiek over het pensioenakkoord.

Partnerevaluatie, februari 2022

De afgelopen jaren is Netspar actief betrokken geweest bij de ontwikkeling van het pensioenakkoord en de Wet Toekomst Pensioenen (WTP). De bijdrage van Netspar aan het pensioenakkoord is van groot belang geweest, en volgens sommige betrokkenen heeft Netspar zelfs een cruciale rol gespeeld in de totstandkoming van het akkoord.

Evaluatie ministeries, december 2021

Netspar zorgt er bovendien voor dat de pensioensector wordt bediend met onderzoek dat er anders niet zomaar zou zijn.

De commissie constateert daarnaast dat Netspar bijdraagt aan de beantwoording van relevante onderzoeksvragen, waarvan het niet zeker is dat die ook vanuit een puur wetenschappelijke invalshoek gesteld zouden worden.

Evaluatie ministeries, december 2021

Herkenbare aanbevelingen die het werkprogramma versterken

De aanbevelingen uit de evaluaties zijn herkenbaar en in lijn met onze SWOT-analyse en onze visie en ambities voor de nieuwe periode. Samengevat vragen de evaluaties aandacht voor de volgende zaken:

- Door de teruggelopen financiering is er steeds minder budget voor meerjarig, diepgaand onderzoek. Onderzoek dat nodig is om voorbereid te zijn op de toekomst. Er zijn extra middelen nodig.

Het risico bestaat dat het betrokkenheid van (senior) onderzoekers vermindert doordat hun onderzoeksprojecten financieel niet meer volledig gedekt kunnen worden, terwijl tegelijkertijd de IRG's zijn afgeschaft waarmee de aanwas van jonge onderzoekers en daarmee de continuïteit van Netspar ook onder druk is komen te staan.

Evaluatie ministeries, december 2021

De kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek is hoogstaand en veelal relevant. Er is een duidelijke zorg of in de toekomst dit ook op peil kan blijven. Verhoog de bedragen voor de Netspar onderzoeksgrants en zorg voor een verlichting van verplichtingen zodat deze weer op het niveau zijn van andere vormen van wetenschapsfinanciering

Partnerevaluatie, februari 2022

- Het binden van talent is essentieel om verzekerd te blijven van voldoende onderzoekers met kennis van en interesse voor de vraagstukken van de financiering van de oude dag. Daar is investeringsruimte voor nodig.

Junior onderzoekers missen nog wel eens de verbinding met de sector, terwijl ze die contacten wel erg op prijs stellen.

Partnerevaluatie, februari 2022

Voor met name jonge onderzoekers wordt het waardevol geacht dat zij al vroeg in hun carrière in aanraking komen met de praktijk. Over het algemeen wordt het netwerkmodel gezien als verrijking omdat het wetenschappers dichterbij de toepassing in de praktijk brengt.

Evaluatie ministeries, december 2021

- Om rap op de actualiteit in te kunnen springen en te waarborgen dat ook minder voor de hand liggende onderwerpen onderzocht worden, juist ook als meer partijen toetreden tot Netspar, wordt actieve sturing door de directie aanbevolen. Bijvoorbeeld door (beperkt) ruimte in het budget te reserveren, die naar inzicht van de directie kan worden besteed.

Het is dus de vraag hoe geconstateerd kan worden of de totale onderzoeks-portefeuille voldoende in evenwicht is of juist lacunes dan wel overlap en concentraties kent en welke sturingsmechanismen hiervoor zijn? Dit is eens te meer relevant gezien de recente toetreding van nieuwe partners waardoor de balans op een gegeven moment anders kan komen te liggen.

Partnerevaluatie, februari 2022

- In de loop van de jaren zijn de instrumenten voor kennisdeling en activiteiten voor valorisatie gegroeid. Partners geven aan soms door de bomen het bos niet te zien, onderzoekers ervaren een onbalans tussen activiteiten en toegekende grant. Twee aanleidingen voor een herijking met een scherpe focus op wat echt nodig is om impact te bereiken met aandacht voor de balans tussen kwaliteit en kwantiteit.

Netspar heeft vele nieuwe activiteiten ontwikkeld (podcasts, online webinars, one pagers, projectgroepen) en die zijn toegevoegd aan de vele activiteiten die Netspar al deed. Deze nieuwe activiteiten worden zeer gewaardeerd, het lijkt echter wel raadzaam om een nieuwe balans te vinden in het totaalaanbod.

Partnerevaluatie, februari 2022

- Meer vanuit de wetenschap geredeneerd bepleit de scientific council verdere initiatieven om verschillende disciplines te betrekken en ook de internationale onderzoeksgemeenschap te betrekken.

- En specifiek vanuit de partners, tot slot, wordt expliciet aandacht gevraagd voor de governance. Partners vinden de opzet en werkwijze van de Netspar-organisatie duidelijk, maar ervaren overlap in de Netspar gremia voor wat betreft de onderwerpen en afvaardigingen vanuit de partners. Dit leidt tot de vraag of de governance optimaler kan worden ingericht.

Wat opvalt is dat de drie evaluaties eenzelfde oproep aan de netwerkpartners hebben: draag zorg voor voldoende financiële middelen. Met daarbij ook de aanbeveling steeds bewuste keuzes te maken op basis van de positie die Netspar in wil nemen op het domein van pensioen en de financiering van de oude dag in Nederland.

Uit de evaluaties blijkt tot slot dat Netspar goed invulling heeft weten te geven aan eerdere aanbevelingen; dat voornemen is er ook voor de huidige aanbevelingen.

Aanbevelingen voor de arrangementen voor het nieuwe programma

Naast de evaluaties heeft een commissie, samengesteld uit partners, advies uitgebracht over het versterken van het financiële draagvlak. Kern van de aanbevelingen is te zorgen dat een aanzienlijk groter deel van de sector bijdraagt aan de toegevoegde waarde die Netspar voor de gehele pensioensector heeft. Bedoeling is dat met name substantieel meer pensioenfondsen meedoen op basis van een bijdrage die gerelateerd is aan hun omvang. Dit vergt niet alleen een stevige acquisitie-inspanning, maar ook een (nader uit werken) aanpassing in de governance en het relatiemanagement. De commissie geeft aan dat de beweging naar een dergelijk model tijd vraagt.

De commissie adviseert verder te onderzoeken of extra inkomsten kunnen worden verkregen met bestaande en te ontwikkelen activiteiten. Ook beveelt de commissie aan om de bijdrage van partners te koppelen aan de prijsontwikkeling, zodat de grants voor onderzoek op niveau kunnen blijven. En tot slot is het advies om de toegevoegde waarde van Netspar expliciet te maken; wat als Netspar er niet meer is.

4. Strategie: van betekenis blijven door te investeren in onderzoek, en kennisdeling op maat

De strategie voor 2023-2027 is gebaseerd op onze missie en visie, op de kennisbehoefte zoals verwoord in de kennisagenda en op de aanbevelingen van de verschillende evaluatiecommissies.

Missie zeker in transitiefase zeer actueel

De missie van Netspar is om als kennisnetwerk bij te dragen aan de voortdurende verbetering van de mogelijkheden voor financiering van de 'oude dag' in Nederland. Dat is in het belang van iedereen in Nederland.

En daarom is het relevant dat Netspar eraan wil bijdragen dat het pensioendebat in Nederland kan worden gevoerd op basis van feiten en inzicht uit wetenschappelijk onderzoek. Vanuit de gedachte dat kennis helpt om afwegingen te begrijpen. Daar zal, juist ook in de transitie naar een nieuw pensioenstelsel, veelvuldig behoefte aan zijn. Maar evengoed op weg naar de toekomst die achter de invoeringsdatum van het nieuw stelsel gloort.

Ambities

Kern van de strategie is dat we breed in de pensioensector relevant willen blijven door te investeren in onderzoek en in kennisdeling meer op maat. Er is een vijftal ambities geformuleerd op onze drie kernfuncties:

Kennisontwikkeling

1. Zodanig invulling geven aan de kennisagenda 2023-2027 dat de sector geholpen en uitgedaagd wordt
2. Binden van senior onderzoekers als onmisbare schakel tussen wetenschap en praktijk vergt ophogen van de grants
3. Aanwas van talent door introductie van een speciale beurs en actief betrekken van talent in het netwerk

Kennisdeling

4. Kennisdeling: schaalbaar waar het kan, op maat waar het nodig is. Plus een herijking van de instrumenten met een scherpe focus op wat echt nodig is om impact te bereiken en met aandacht voor de balans tussen kwaliteit en kwantiteit.

Netwerkontwikkeling

5. Bewegen naar een Netspar niet alleen 'voor', maar ook 'door' de sector en dus opnieuw focus op het versterken en verbreden van het netwerk

De ambities worden in de volgende paragrafen nader toegelicht. In paragraaf 4.4 wordt ingegaan op aanbevelingen die zijn gedaan over de sturing door de directie. En paragraaf 4.5 gaat in op het budget.

4.1 Kennisontwikkeling

1. Zodanig invulling geven aan de kennisagenda 2023-2027 dat de sector geholpen en uitgedaagd wordt

Met de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel komt er veel werk op de sector af en daarmee zullen de vragen aan Netspar toenemen. De kennisagenda die samen met de partners is opgesteld, adresseert vraagstukken rondom de transitie en vraagstukken die daar voorbij kijken (vanuit het perspectief van individu, sector en maatschappij). De agenda is breed en biedt het kader waarbinnen onderzoeksvoorstellen ontwikkeld worden. Dat gebeurt jaarlijks en zorgt ervoor dat onderzoek actueel is. De partners prioriteren het onderzoek; dat waarborgt de relevantie. Tegelijk ligt er vanuit de evaluaties een opdracht voor de Netspar-directie om bij de toekenning van projecten te bewaken dat ook de onderwerpen die wat controversiëler van aard zijn, of onderwerpen die wat verder weg kijken dan de praktijk van vandaag, voldoende aandacht krijgen (evenwichtiger agenda). Een balans dus tussen bedienen en uitdagen. En de brug slaan tussen de korte en de lange termijn.

En om te zorgen dat onderzoek waarde toevoegt zal bij de toekenning van projecten met de partners scherp gekeken worden naar welk onderzoek nodig is en aan onderzoekers vragen we om nog explicieter aan te geven wat hun voorstel toevoegt aan bestaande kennis.

2. Binden van senior onderzoekers als onmisbare schakel tussen wetenschap en praktijk vergt ophogen van de grants

Betrokkenheid van senior onderzoekers uit verschillende disciplines is essentieel om van betekenis te blijven voor de sector. Senior onderzoekers zijn bij uitstek in staat om onderzoeksvoorstellen te doen waarin thought leadership wordt gecombineerd met praktische relevantie. Ook zijn zij in staat de sector te betrekken in het onderzoek en onderzoeksresultaten adequaat te vertalen naar de praktijk. Waar nodig neemt Netspar een rol om ervoor te zorgen dat senior onderzoekers en sector goed met elkaar worden verbonden.

De verwachting is dat in de transitie naar het nieuwe pensionstelsel de kennisvraag toeneemt, waarbij het onderzoek van de afgelopen jaren van pas komt en toegankelijk gedeeld zal worden. Om voldoende senior capaciteit daarvoor te waarborgen is een ophoging van de onderzoeksgrants essentieel, aangezien deze al meer dan 10 jaar niet zijn meegegroeid met gestegen loonkosten voor onderzoekers.

3. *Aanwas van talent door introductie van een speciale beurs en actief betrekken van talent in het netwerk*

Om naar de toekomst toe over een adequaat netwerk van bij de sector betrokken onderzoekers te kunnen waarborgen, is het relevant opnieuw te investeren in talent. De academische praktijk is dat junior, maar ook medior onderzoekers niet altijd de ruimte ervaren om sectorkennis op te doen. Om die drempel te verlagen wordt een talentbeurs geïntroduceerd en wordt er daarnaast op verschillende manieren voor gezorgd dat talentvolle onderzoekers actief bij het netwerk worden betrokken.

4.2 Kennisdeling

4. *Kennisdeling: schaalbaar waar het kan, op maat waar het nodig is*

Met de transitie komt er veel kennis op de sector af. Netspar helpt om bestuurders en medewerkers snel, gemakkelijk en onafhankelijk up-to-date te houden van de laatste inzichten. Er kunnen laagdrempelig vragen gesteld worden om de kennis toe te passen in de praktijk. Het is bedrijfsmatig gezien essentieel dat medewerkers over up to date kennis beschikken. Tegelijk verwachten medewerkers van een moderne werkgever dat zij in hun behoefte aan ontwikkeling, intervisie en netwerken gefaciliteerd worden. Met haar gevarieerde kennisinfrastructuur helpt Netspar de partners een aantrekkelijke werkgever te zijn. De kostendruk in de sector vergroot bovendien de noodzaak om kennisdeling efficiënt in te richten via een gezamenlijke kennisinfrastructuur.

Een deel van de kennisdeling is goed schaalbaar. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan podcasts, korte uitlegvideo's, overzichtspapers (board briefs) met een samenvatting van inzichten naast papers met de academische frontiers of knowledge, nieuwsbrieven per thema, of een vragenpool en een intelligentere website die attentioneert op voor jou relevante events, papers en podcasts.

Om recht te doen aan de uiteenlopende aard van kennisvragen en om specifieke doelgroepen te bereiken, zal het ook nodig zijn de kennisuitvraag en het aanbieden van kennis meer op maat te doen. Daarbij kan worden gedacht aan kennisseminars en challenge sessies voor besturen, nieuwsbrieven op thema (bijv. pensioenhervorming, beleggen, communicatie, arbeid en gezondheid) en meer toegankelijke content (korte podcasts over nieuw onderzoek). Het vraagt ook om het beter meten van de effectiviteit van de verschillende middelen voor kennisdeling.

Teneinde de balans tussen de kwaliteit en de kwantiteit van de kennisdeling te borgen en om te zorgen dat partners door de bomen het bos blijven zien, vindt er een herijking van de valorisatie-activiteiten plaats. Daarbij wordt nagegaan of informatie gericht en meer naar behoefte kan worden aangeboden. Voor wat betreft

de events wordt vastgehouden aan een mix van online en fysieke ontmoetingen, met oog voor het doel van het event (input ophalen, onderzoeksresultaten delen, interactie, netwerken, ...) en een heldere communicatie daarover aan de doelgroep.

Kennisdeling en communicatie meer op maat vergt extra middelen voor capaciteit van het Expertise Centrum (tijd voor senior onderzoekers), capaciteit voor communicatie en events en aanpassing van de website.

4.3 Netwerkontwikkeling

5. *Blijvend aandacht voor het versterken en verbreden van het netwerk*

Het onderzoek van Netspar is van toegevoegde waarde voor de hele pensioensector. Toch doen nog niet alle partijen inhoudelijk en financieel mee. Met de toetreding van een aantal middelgrote pensioenfondsen, waaronder een beroepspensioenfonds en een ondernemingspensioenfonds, is de inhoudelijke diversiteit van het netwerk toegenomen.

Netspar onderschrijft de ambitie zoals verwoord door de arrangementcommissie om Netspar van en voor de sector te laten zijn. Invoering van een model waarbij alle fondsen vanaf een bepaald aantal actieve deelnemers of een bepaald vermogen meedoen, vergt nadere concretisering; zowel financieel als voor wat betreft de governance en het relatiebeheer. Zoals de commissie ook aangeeft, is er vervolgens ook tijd voor een overgang nodig. Om de continuïteit per april 2023 te borgen is het van belang dat in de zomer van 2022 het commitment van de partners is verkregen. Daarom wordt in eerste instantie ingezet op behoud van alle bestaande partners plus acquisitie, met name gericht op een verdere versterking van het netwerk met pensioenfondsen. De ambitie is in de eerste twee jaar van het nieuwe werkprogramma een nadere uitwerking te hebben gedaan en zo mogelijk ook al tot invoering ervan te zijn overgegaan.

Daarnaast blijft, ook kijkend naar pensioen als onderdeel van integrale financiële planning, een uitbreiding naar vermogensbeheerders, banken en consultancies opportuun. Belangrijk daarbij is dat de herkenbaarheid voor bestaande partners en de focus in het onderzoek behouden blijven.

Oog voor andere disciplines

Om de onderwerpen uit de kennisagenda uit te voeren zijn verschillende disciplines nodig. Netspar verbindt gericht wetenschappers uit verschillende disciplines en van verschillende universiteiten bij het oplossen van kennisvraagstukken, onder meer via coördinatie van het onderzoek en regelmatige onderzoekersbijeenkomsten.

Beter aangesloten op de relevante doelgroepen bij de partners

Ook bij de haar partners wil Netspar het netwerk verbreden. Van oudsher is Netspar goed aangehaakt bij afdelingen die een link hebben met onderzoek. Maar met name onze laagdrempelige kennis (conclusies en beleidsaanbevelingen op basis van onderzoek in one pagers, podcasts, korte video's etc.) is voor een veel grotere groep medewerkers en bestuurders relevant. Daarnaast zijn veel partners gegroeid als gevolg van consolidatie in de sector en kan Netspar nog aan impact winnen bij de nieuwe bedrijfsonderdelen.

Aandacht voor ontmoeten

Kennis maar evenzeer goed kennissen dragen Netspar. Elkaar kunnen ontmoeten is essentieel. Dat hebben de afgelopen twee jaar, waarbij er beperkingen golden voor fysieke ontmoetingen, nog eens duidelijk gemaakt. We hebben effectieve online alternatieven gevonden (korte interactieve events met kleine digitale tafels), maar zetten nadrukkelijk in op het weer fysiek kunnen netwerken.

4.4 Sturing en governance

Sturen op een evenwichtige agenda

In de evaluaties zijn aanbevelingen gedaan voor sturing door de directie op een evenwichtige agenda en de stem van de academische partners in de prioritering van onderzoek. Beide aanbevelingen behoeven nadere overdenking in afstemming met de partners. Het belang van een evenwichtige onderzoekagenda staat buiten kijf. De prioritering van het onderzoek ligt bij voorkeur bij de partners. Er zijn verschillende methoden om het budget evenwichtig in te zetten. Een pasklare oplossing is er op dit moment niet; het is een onderwerp waarop de interactie met de partners (sector en wetenschap) zal worden gezocht.

Meer interactie in de gremia

Enerzijds zal het weer fysiek kunnen vergaderen helpen om echt in gesprek te gaan. Anderzijds wordt nagegaan of de leden van de gremia nadrukkelijker een rol kunnen krijgen in de voorbereiding van de agenda en de invulling van agendapunten. De ervaringen daarmee in de Partner Research Council (PRC) stemmen positief.

Overlap in onderwerpen en deelnemers tussen de gremia te verminderen

De aanbeveling vergt een nadere overdenking samen met de partners. Het huidige model gaat uit van maximale betrokkenheid en zeggenschap voor partners. Dat vergt echter capaciteit bij de partnerorganisaties. Capaciteit die vaak schaars is. Onderzocht zal worden of de governance optimaler kan worden ingericht.

4.5 Budget bepalend voor realisatie

Voor het werkprogramma 2023-2027 is een investeringsbegroting opgesteld (bijlage III) die uitgaat van een jaarlijks budget van EUR 3,8 mln. De mate waarin de ambities uit het werkprogramma gerealiseerd kunnen worden, is afhankelijk van de financiële basis die kan worden gevormd.

Wat gaat er fout als we het niet oplossen

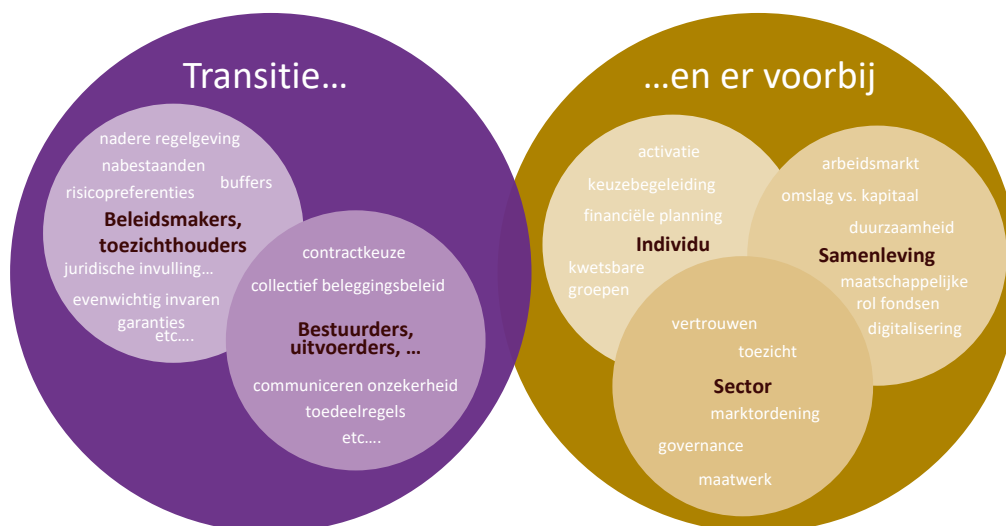

Figuur 4. Netspar is geen vanzelfsprekendheid

BIJLAGEN

Bijlage I

Netspar kennisagenda 2023-2027

Figuur 1. Kennisagenda 2023-2027 samengevat

Ook voor de periode 2023-2027 is de missie van Netspar om bij te dragen aan de voortdurende verbetering van de mogelijkheden voor financiering van de 'oude dag' in Nederland. Dat doen we door kennisontwikkeling, kennisdeling en netwerkontwikkeling en vanuit onze rol als 'honest broker' in het pensioendebat. In deze kennisagenda beschrijven we welke nieuwe kennis er ontwikkeld moet worden en ook hoe we bestaande en nieuwe kennis effectief met elkaar kunnen delen.

De kennisagenda is opgebouwd rond twee hoofdthema's: de transitie naar een nieuw pensioenstelsel en maatschappelijke ontwikkelingen die tijdens en na de transitie impact zullen hebben op de sector. Het staat buiten kijf dat deze twee hoofdthema's niet los van elkaar kunnen worden gezien; diverse vraagstukken rond de transitie komen dan ook terug in de verschillende onderdelen van het tweede hoofdthema over maatschappelijke ontwikkelingen, en vice versa.

1. Transitie naar nieuw pensioenstelsel

De afgelopen jaren is Netspar actief betrokken geweest bij de ontwikkeling van het pensioenakkoord en de Wet Toekomst Pensioenen, die vermoedelijk per 1 januari 2023 van kracht zal zijn. Onze gesprekken met de sector geven aan dat dit niet zozeer het einde is van een lang traject, maar eerder het begin van een belangrijke periode van transitie. De implementatie van het pensioenakkoord behelst dan ook een fundamentele

verandering in het Nederlandse pensioenstelsel. De invoering van het nieuwe stelsel leidt tot een aanzienlijke hoeveelheid kennisvragen. Binnen dit eerste hoofdthema van de kennisagenda maken we onderscheid tussen vraagstukken voor beleidsmakers en voor bestuurders, uitvoerders en sociale partners.

1a. Vraagstukken voor beleidsmakers

Voor beleidsmakers (ministeries, toezichthouders) geldt dat zelfs wanneer de wettekst definitief is, er nog veel zal moeten worden vastgelegd in nadere regelgeving. Te denken valt daarbij bijvoorbeeld aan de nadere invulling van de conditie dat het invaren 'evenwichtig' dient te gebeuren, de juridische invulling van medezeggenschap en bezwaarrecht, hoe om te gaan met bestaande buffers en garanties en de toezegging dat bestaande aanspraken op nabestaandenpensioen geëerbiedigd worden. Ook de manier waarop risicopreferenties en risicodraagvlak kunnen of moeten worden meegenomen in de invulling van de nieuwe contracten moet nog nader worden uitgewerkt.

1b. Vraagstukken voor bestuurders en uitvoerders

Bestuurders en uitvoerders (pensioenfondsen, PUO's, verzekeraars, PPI's) en sociale partners staan voor de uitdaging hoe om te gaan met de vele mogelijkheden om de nieuwe contracten in te vullen. Dit leidt tot nieuwe kennisvragen. Dan gaat het niet alleen om de contractkeuze (solidaire premiereregeling of flexibele premiereregeling) maar ook om de invulling daarvan. Denk daarbij voor de solidaire premiereregeling bijvoorbeeld aan de invulling van het collectief beleggingsbeleid, de beschermingsrendementen en toedeelregels voor overrendementen en ook de vul- en toedeelregels voor de solidariteitsreserve. Voor alle regelingen is belangrijk hoe om te gaan met inflatierisico en onzekerheid in levensverwachting. Ook zal de precieze rolverdeling tussen alle betrokkenen in de governance uitgekristalliseerd moeten worden. En communicatie wordt nóg belangrijker nu de pensioenuitkomsten expliciet onzeker worden en deelnemers nieuwe keuzes zelf zullen moeten maken. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het al dan niet opnemen van een bedrag ineens bij pensionering en het al dan niet voortzetten van verzekering voor nabestaandenpensioen.

Naast veel nieuwe kennisvragen is er ook veel bestaande kennis die optimaal ontsloten moet worden en toegespitst op de nieuwe vragen en uitdagingen. Denk daarbij aan kennis over communicatie en keuzegedrag, over het meten van preferenties, over eerder of later uitkeren van pensioenvermogens en ook over de invulling van beleggingsbeleid. Bijvoorbeeld: wat zijn de argumenten om als bestuur te kiezen voor hetzelfde beleggingsbeleid voor het voor uitkering gereserveerde pensioenvermogen van elk van de deelnemers en wat zijn de argumenten om juist te kiezen voor gelijke risico's in de pensioenuitkering? Ook rond thema's als vertrouwen in (pensioen)instituten en juridische randvoorwaarden zijn in de afgelopen jaren veel studies verschenen die van groot belang kunnen zijn voor de sector. Het laagdrempelig ontsluiten van deze bestaande kennis voor een grote diversiteit aan doelgroepen is een van de uitdagingen waar Netspar voor staat.

2. Maatschappelijke ontwikkelingen

Ook andere grote maatschappelijke ontwikkelingen (zoals duurzaamheid, digitalisering, privacy, veranderende arbeidsmarkt, betaalbaarheid van langdurige zorg, discussies rondom ongelijkheid en meer aandacht voor individuele wensen en behoeften) zullen de sector beïnvloeden. Pensioen kan niet meer los worden gezien van andere facetten van de levensloop. Naast de transitie naar het nieuwe stelsel wil Netspar dan ook vooruitkijken: hoe ziet een goede 'oude dag' (in brede zin) eruit op de middellange en lange termijn? Binnen dit tweede hoofdthema van de kennisagenda maken we onderscheid tussen vraagstukken voor het individu (micro), voor de sector (meso) en voor de samenleving (macro). Vanzelfsprekend staan de vraagstukken op deze drie niveaus niet los van elkaar en soms bestaat er zelfs een spanningsveld. Wat bijvoorbeeld wellicht goed is voor het individu op het gebied van keuzebegeleiding en activatie kan juist wringen op sectorniveau (bijvoorbeeld persoonlijk advies), of vice versa. Een evenwichtige kijk op deze vraagstukken vereist dus een integraal perspectief (micro-meso-macro).

2a. Vraagstukken voor het individu (micro)

Het pensioenakkoord kan een bredere trend bestendigen waarin beter rekening wordt gehouden met verschillen tussen mensen. Maatwerk en keuze rondom o.a. het moment van pensionering, beleggingsrisico, hoog/laag pensioen, vaste of variabele uitkering en lump sum kunnen ervoor zorgen dat het pensioen beter aansluit bij individuele wensen en behoeften. Onderzoek laat zien dat keuzevrijheid mensen een gevoel van controle kan geven, maar dat mensen ook vaak juist ontzorgd willen worden. In de praktijk zie je dan ook dat keuzemogelijkheden vaak onbenut blijven. Verkeerde pensioenkeuzes kunnen mensen lang achtervolgen, daarom zijn keuzebegeleiding en weloverwogen grenzen aan keuzevrijheid van belang. Dit vraagt om nieuwe kennis over keuzebegeleiding en activatie, over integrale (financiële) planning en in het bijzonder ook over kwetsbare groepen.

- Keuzebegeleiding en activatie
 - Economische/psychologische factoren die keuzes beïnvloeden
 - Kennis en (financiële) geletterdheid
 - Risicohouding/risicodraagvlak uitvragen en integreren in pensioenregelingen
 - Maatschappelijke acceptatie pensioenhervorming, communicatie en keuze-architectuur
 - Zorgplicht, (geautomatiseerd) advies, fintech
 - Klanttevredenheid, vertrouwen, activatie, welbevinden in brede zin
 - Ethische/juridische vragen rond digitalisering, algoritmes, profiling, keuzevrijheid, nudging
- Integrale (financiële) planning
 - Eigen woning, zorgkosten, positie op de arbeidsmarkt, persoonlijke omstandigheden
 - Data infrastructuur
 - Fiscaliteit (opbouw/uitkeringsfase, werknemers/ondernemers, eigen woning, pensioen)

- Persoonlijke preferenties (habit formation, ambiguity, inertia, temptation preferences)
- Kwetsbare groepen
 - Witte vlekken/ZZP'ers/vrouwen/migranten/financieel laaggeletterden/huurders (ook mogelijke oplossingen in 1e en 3e pijler)
 - Arbeidsongeschiktheid
 - Nabestaandenpensioen
 - Toereikendheid pensioen
 - Armoede, participatie

2b. Vraagstukken voor de sector (meso)

Het nieuwe pensioenstelsel vraagt niet alleen meer van het individu, maar ook van betrokken organisaties als pensioenfondsen, uitvoerders, verzekeraars, PPI's, sociale partners en toezichthouders. Zij komen onder andere voor de uitdaging te staan om adequate pensioenoplossingen en/of defaults aan te bieden aan heterogene groepen deelnemers en verzekerden. Er liggen uitdagingen op het gebied van keuzebegeleiding, governance en toezicht. Effecten op marktordening in de sector als geheel (onder andere mogelijke consolidatie en nieuwe toetreders), innovatievermogen en vertrouwen zijn complex maar cruciaal voor de toekomst van het stelsel. Dit vraagt om nieuwe kennis over hoe organisaties deze uitdagingen het hoofd kunnen bieden, over de gevolgen van ontwikkelingen in de sector als geheel en over de rol van toezicht en regelgeving.

- Maatwerk aan heterogene groepen
 - Vormgeving uitkeringsfase: projectierendementen, spreiden van aanpassingen, beleggingsbeleid/toedeling rendementen
 - Keuzebegeleiding, integrale planning, kwetsbare groepen (thema 1 vanuit organisatie)
 - Omgaan met heterogeniteit deelnemers in communicatie, databeheer, beleggingsbeleid
- Governance, uitvoering en innovatie (organisatieniveau)
 - Relatie sociale partners, fondsbesturen en fondsorganen
 - Rol/zorgplicht/aansprakelijkheid van adviseurs (verzekeringssector)
 - Innovatievermogen in transitie
 - Impact van bredere doelstellingen (o.a. duurzaam beleggen) op governance
- Marktordening en vertrouwen (sectorniveau)
 - Consolidatie, mededinging, nieuwe toetreders
 - Relatie fondsen, uitvoerders, verzekeraars, banken, techs
 - Vertrouwen in sector en pensioenstelsel
- Toezicht en regelgeving
 - Interactie gedragstoezicht en toezicht risicomanagement
 - Implicaties Europese regelgeving
 - Rapportagestandaarden

2c. Vraagstukken voor de samenleving (macro)

De pensioen- en verzekeringssector kan niet los worden gezien van de wereld. Enerzijds hebben maatschappelijke ontwikkelingen als duurzaamheid, veranderende arbeidsmarkt, en ongelijkheid (financieel, gezondheid, kansen) een belangrijke weerslag op de sector. Anderzijds kan de sector een brede invloed hebben op maatschappij, economie, arbeidsmarkt en verduurzaming. Ook blijft de vraag relevant hoe het stelsel en de sector er in de toekomst uit zouden moeten zien. Dit vraagt om nieuwe kennis over de bredere rol van pensioenfondsen in de wereld, over de relatie tussen pensioen en arbeidsmarkt, over duurzaam beleggen, over digitalisering, over het 'optimale' pensioenstelsel op de lange termijn en over omslag versus kapitaaldekking.

- Rol pensioenfondsen/verzekeraars in wereld
 - Financieel stelsel (stabiliteit)
 - Maatschappij (ook verduurzaming)
 - Sparen in het algemeen
 - Wonen en pensioen
 - Langdurige zorg en pensioen
 - Pensioen en ongelijkheid in inkomen/vermogen/levensverwachting/gezondheid
 - Solidariteit, ook tussen generaties
 - Impact van pandemie op spaargedrag/arbeidsmarkt/pensioen
- Pensioen en arbeidsmarkt
 - Arbeidsmarkt voor ouderen
 - Duurzame inzetbaarheid
 - Gezondheidsvraagstukken
 - Rol van werkgever
 - Kwetsbare groepen
- Duurzaam beleggen
 - Relatie risico/rendement, impact, engagement, greenwashing, green bubbles
 - Voorkeuren deelnemers (samenhang risico- en duurzaamheidsvoorkeur)
 - Klimaat- en andere ESG risico's
 - Ontwikkelingen (Europese) regelgeving, disclosure, data
- Digitalisering
 - Zorgplicht, (geautomatiseerd) advies, fintech
 - Artificial intelligence, big data, blockchain
 - Privacy, ethische vraagstukken
- 'Optimale' pensioenstelsel op lange termijn
 - Individueel versus collectief
 - Inter- en intragenerationele risicodeling tussen werknemers, werkgevers en overheid
 - Verdeling van risico en rendement in collectief plan
 - Interactie pensioenstelsel en ontwikkeling zorgkosten

- Omslag versus kapitaaldekking
 - Pensioen en AOW
 - Notional Defined Contribution (NDC)
 - Macro-finance en systematische risico's en onzekerheid
 - Vergrijzing en migratie
 - Lange balansen

Bijlage II

Aanbevelingen uit evaluaties en van arrangementencommissie

In de aanloop naar het nieuwe werkprogramma is Netspar geëvalueerd door:

- de Scientific Council (rapport december 2021);
- de ministeries betrokken bij Netspar (rapport januari 2022);
- de Netspar-partners onder leiding van Peter Borgdorff (rapport februari 2022).

Daarnaast heeft een commissie onder leiding van Frits Bart aanbevelingen gedaan voor de verbreding van het financiële draagvlak voor Netspar.

In deze bijlage zijn de aanbevelingen van genoemde commissies opgenomen.

1. Aanbevelingen evaluatie namens de ministeries (rapport december 2021)

De commissie geeft de directie een aantal aanbevelingen en overwegingen mee:

- **De grootste zorg van de commissie zit in de teruggelopen financiering waardoor er steeds minder budget is voor meerjarig diepgaand onderzoek.** De commissie is van mening dat Netspar zich moet (blijven) inzetten om een bredere inkomensbasis te genereren. Hoewel de Netspar-directie zich met succes heeft ingespannen om alternatieve inkomsten te genereren voor de weggevallen FVP-middelen (waardoor dit wegvallen ten dele opgevangen is), blijft het budget te beperkt om alle noodzakelijk geachte activiteiten te kunnen ondernemen. Vanuit de meerjarige onderzoeksgrants kunnen namelijk steeds minder senior onderzoekers bekostigd worden; de omvang van deze theme grants is al jarenlang gelijk gebleven terwijl kosten van zowel junior als senior onderzoekers zijn gestegen. Bovendien zijn de valorisatieactiviteiten niet afgenomen (eerder toegenomen) wat extra druk zet op de academische activiteiten van onderzoekers. Het gevolg hiervan is dat de budgettaire ruimte van Netspar nog beperkter wordt. Dit betekent dat ofwel het aantal theme grants of het aantal of de omvang van andere grants moet afnemen, ofwel dat er meer budget moet worden gegenereerd. De commissie ziet echter beperkte mogelijkheden om te bezuinigen op andere grants gegeven de meerwaarde ervan. De commissie is van mening dat Netspar zich moet (blijven) inzetten om een bredere inkomensbasis te genereren. De commissie adviseert de directie verder:
 - ... om naar partners en onderzoekers toe aan verwachtingsmanagement te doen inzake de omvang van het budget, de grants en wat daarmee bekostigd kan worden, wat niet en wat de gevolgen van keuzes daarin zijn.

- ... om te overwegen in gesprek te gaan met bestaande partners over het herzien van de partnerbijdrage om zo het budget te vergroten. Ook het aanwerven van nieuwe financiers (sector, overheid of externe subsidiegevers) ziet de commissie als een te verkennen route.
- ... om een gesprek te voeren met partners over de positionering van Netspar met centrale vraag 'wat betekent een goede oudedagsvoorziening?'. Dit kan helpen bij het maken van keuzes en prioritering bij inzet van middelen.
- **Op sommige punten is een meer actieve sturing van het onderzoek nodig door de directie.** Overweeg als directie om ruimte in het budget te houden dat naar inzicht van de directie kan worden besteed. De commissie raadt hierbij wel aan dat er een manier wordt gevonden om het oordeel van de directie te toetsen, mogelijk ligt hier een rol voor de Stichtingsraad. De commissie heeft voor dit advies twee argumenten:
 - Dit geeft de directie de mogelijkheid om in te spelen op actuele ontwikkelingen en ad hoc vraagstukken zonder dat daar reserves voor moeten worden ingezet of budgetten moeten worden overgeheveld. De stemprocedure in de PRC heeft het risico dat die kan leiden tot middle of the road gedrag (het 'veilige midden'). Daardoor worden voorstellen gehonoreerd die dicht bij de bestaande praktijk aanliggen.
 - Een apart 'vrij' budget biedt directie mogelijkheden om onderzoek te financieren waar niet direct de interesses van partners liggen maar dat voor de langere termijn van belang is. De commissie realiseert zich dat het reserveren van budgettaire ruimte voor de directie nog meer druk zet op het al beperkte budget. Een mogelijkheid is om een halve theme grant per jaar in te zetten voor het directie-budget.
- **Behoud aandacht voor investeringen in junior onderzoekers om de continuïteit en de lange termijn kennisbasis van Netspar te waarborgen.** De meerwaarde van investeringen in de ontwikkeling van onderzoekstalent manifesteert zich veelal pas op de langere termijn, waardoor de neiging ontstaat om hier minder prioriteit aan te geven. Dat de Individual Research Grants zijn afgeschaft ziet de commissie als een gemis. De commissie bepleit dat bij het maken van toekomstige keuzes nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de jonge generatie onderzoekers in het kader van de continuïteit van Netspar als organisatie en om ervan verzekerd te zijn dat ook op de langere termijn de kennisbasis solide blijft.
- **Blijf de balans bewaken tussen academische en valorisatieactiviteiten.** De commissie constateert dat de balans tussen academische en valorisatieactiviteiten onder druk is komen te staan. Het aantal kennisdeling-activiteiten en valorisatieproducten is vergroot terwijl de budgetten gelijk zijn gebleven. De commissie waardeert de inspanningen die Netspar levert op het vlak van valorisatie, dergelijke

kennisdelingsactiviteiten waarborgen de relevantie van onderzoek voor de praktijk. Valorisatie-activiteiten vergen echter veel inspanning van onderzoekers waarmee het gevaar bestaat dat onderzoekers overvraagd worden. De commissie raadt Netspar aan om de verschillende kennisverspreidingsinstrumenten en valorisatie-activiteiten te herijken. Dit kan Netspar doen door te bekijken welke instrumenten en activiteiten nodig zijn om de beoogde doelgroep te bereiken en impact te realiseren, en alleen in te zetten op die instrumenten. Netspar zou daarbij kunnen verkennen of er kansen zijn om meer en slimmer gebruik te maken van bestaande platformen en instrumenten voor kennisverspreiding. Van belang hierbij is dat dubbel werk wordt voorkomen door in te zetten op publicaties die tevens als wetenschappelijke publicaties en die mogelijk ook ter vervanging van Netspar industry papers kunnen gelden.

- **Blijf aandacht houden voor de positionering van Netspar op het domein van pensioenen en financiering van de oude dag in Nederland.** De commissie ziet een spanningsveld tussen enerzijds de roep om een verbreding van onderzoeksvragen in relatie tot een meer integrale benadering van de oudedagsvoorziening en anderzijds het vasthouden aan de focus op alleen de inkomensvoorziening van het individu van de oude dag en het uitvoeren van diepgaand onderzoek op dit vlak (pensioen als doel vs. pensioen als middel). Het risico bestaat dat Netspar mogelijk ongemerkt opschuift naar de verbreding en integrale aanpak zonder dat hier een fundamentele keuze aan ten grondslag ligt. Iets vergelijkbaars geldt voor de relatie tussen onderzoek naar concrete praktische punten bij de uitvoering van pensioenen, en onderzoek naar mogelijke ontwikkelingen op de langere termijn (digitalisering, duurzaamheid, de veranderende arbeidsmarkt, en ongelijkheid). De commissie wil dan ook benadrukken dat het van belang is dat Netspar aandacht blijft houden voor zijn positionering op deze gebieden. Het gesprek voeren over de centrale vraag ‘wat betekent een goede oudedagsvoorziening?’ kan helpen bij de positionering van Netspar.
- **Verken verder of de partners nog meer exclusiviteit kan worden geboden zonder de toegang tot onderzoeksresultaten te beperken.** De commissie is van mening dat de toegevoegde waarde van Netspar-partner zijn op dit moment voldoende wordt gewaarborgd en is derhalve geen voorstander van een eventuele betaalmuur. Wel moedigt de commissie Netspar aan om de mogelijkheden voor het exclusief maken van bepaalde activiteiten voor partners verder te verkennen ook met het oog op het uitbreiden van het netwerk en het daardoor vergroten van het budget.

2. Aanbevelingen Scientific Council (rapport december 2021)

In conclusion, the members of the SC re-iterate their strong support for Netspar and overwhelmingly agree that Netspar should be supported in the future, preferably with a larger budget. The SC fully supports the expanded research agenda described in the 'new 5 knowledge agenda' and emphasizes that strategies to ensure true multi-disciplinarity and internationalization will be required.

In terms of specific recommendations:

- We would like to see previous levels of funding re-instated, particularly to support junior researchers;
- We suggest use of a broader disciplinary metric for journal quality and consideration of long-term tracking of research impact; and
- We advocate exploration of further initiatives to achieve real and constructive engagement of multiple disciplines and the international research community.

3. Aanbevelingen partnerevaluatie

Er is bij partners veel waardering voor Netspar. Het is een waardevol netwerk met kwalitatief hoogstaand en veelal relevant onderzoek als basis. De aanbevelingen uit de vorige partnerevaluatie zijn voor een groot gedeelte op goede wijze uitgewerkt.

De belangrijkste aanbevelingen hebben betrekking op de vereisten van Netspar onderzoeksgrants, de activiteiten die Netspar ontwikkelt en uitzet, de evenwichtige agendasetting en de samenwerking met de partners:

1. Verminder de overlap (in onderwerpen en deelnemers) tussen de gremia. Zorg voor nog efficiëntere en interactieve gremia waarbij de partners zelf een proactieve rol kunnen spelen;
2. Verhoog de bedragen voor de Netspar onderzoeksgrants en zorg voor een verlichting van verplichtingen zodat deze weer op het niveau zijn van andere vormen van wetenschapsfinanciering. Kijk ook naar maatwerkoplossingen;
3. Speel een actievere rol in het verbinden van de pensioensector en de wetenschap;
4. Maak de eindopdracht een verplicht onderdeel van het executive programma;
5. Maak scherpere keuzes in het aanbod van activiteiten met als doel een evenwichtig aanbod van activiteiten dat aansluit op de behoeften van de partners met een focus op kwaliteit in plaats van kwantiteit;
6. Versterk de beleidsmatige relevantie van de online after lunch werkgroepbijeenkomsten;
7. Maak de uiteenlopende visies tussen experts transparant om zo de onafhankelijke positie van Netspar te benadrukken en te versterken;
8. Laat de Netspar directie een meer sturende rol spelen in het borgen van een evenwichtige onderzoeksagenda;

9. Geef de academische partners een grotere rol bij de discussie rondom prioritering van Netspar onderzoeksgrants.

4. Aanbevelingen arrangementencommissie

1. Expliciteer de toegevoegde waarde; wat als Netspar er niet meer is.
2. Zorg dat een aanzienlijk groter deel van de sector bijdraagt aan de toegevoegde waarde die Netspar voor de gehele pensioensector heeft.
3. Vergroot de noemer door de financiële bijdrage van partijen te relateren aan de omvang van die partij en hanteer daarbij voor pensioenuitvoerders de volgende indeling:

- Meer dan 1.000.000 actieve deelnemers;
- Met 500.000-1.000.000 actieve deelnemers;
- Met 250.000-500.000 actieve deelnemers;
- Met 100.000-250.000 actieve deelnemers;
- Met 50.000-100.000 actieve deelnemers;
- Kleiner dan 50.000 actieve deelnemers.

Onderzoek daarbij of een verdere verfijning op basis van het premievolume tot een differentiatie in de bijdrage voor met name kleinere pensioenuitvoerders kan leiden.

4. Zorg dat de financiële bijdrage van partijen een koppeling met de prijsontwikkeling voor onderzoek kent waardoor de grants op niveau kunnen blijven.
5. Pas bij een forse uitbreiding van het aantal deelnemende partijen:
 - a. De governance aan door in de gremia te werken met een vertegenwoordiging naar type partij;
 - b. De wijze van relatiebeheer aan door te werken met kringen van type partijen waar per kring een partnerbezoek met kennisseminar wordt gekoppeld.
6. Verwerf extra inkomsten door de volgende onderdelen van het huidige aanbod tegen betaling aan te bieden:
 - a. Onderzoek de haalbaarheid om het executive onderwijs in eigen beheer te doen;
 - b. Onderzoek de mogelijkheid om een vergoeding te vragen voor de SPO microlearnings.
7. Breidt het bestaande aanbod uit met de volgende onderdelen die tegenbetaling worden aangeboden:
 - a. Onderzoek de haalbaarheid om challenge sessie o.b.v. onderzoek voor partners/niet-partners aan te bieden (geen consultancy);
 - b. Onderzoek de haalbaarheid van een jaarlijkse Summerschool voor partners/niet-partners;
 - c. Onderzoek de ervaring van andere onderzoek/onderwijsinstellingen met het vermarkten van kennis.

Bijlage III

Investeringsbegroting 2023-2027

In lijn met de strategische ambities is er voor 2023-2027 een investeringsbegroting opgesteld. Daarbij zijn de volgende aanpassingen ten opzichte van de jaarbegroting onder het huidige werkprogramma gedaan:

- Ophoging grants i.v.m. gestegen loonkosten (eur 365k/j);
- Herintroductie grant voor talent (eur 100k/j);
- Uitbreiding senior capaciteit Expertise Centrum (eur 135k/j);
- Extra personele capaciteit voor communicatie/events (eur 80k/j);
- Extra materiële uitgaven o.a. voor website en nieuwe communicatievormen (eur 20k/j).

	Huidige begroting	Investerings begroting
Senior wetenschappelijke staf (expertise en coördinatie)	805	940
Grants voor onderzoekers extern (langlopend)	750	1.050
Onderzoekers extern (kortlopend)	220	285
Investering jong onderzoektalent	0	100
Ondersteunende staf	660	740
Materiële uitgaven en bedrijfsvoering	665	685
	3.100	3.800

Tabel 1. Toelichting investeringen voor periode 2023-2027

Omdat de grants voor onderzoek al heel wat jaren niet zijn aangepast, zijn ze uit de pas gaan lopen met de gestegen loonkosten van onderzoekers. Daarnaast is investering in talent (waarvoor onder het huidige werkprogramma geen apart budget was) belangrijk.

	2015-2018	2019-2022	2023-2027
3 Thema projecten	1.000	750	1.050
7 topicality projecten	140	140	175
3 Comparative Research Grants	60	60	60
1 Talent Grant	240	-	100
2 Projectgroepen	-	20	50
	1.440	970	1.435

Tabel 2. Niveau van grants aanpassen aan gestegen loonniveau

Vertaald naar het reguliere begrotingsformat, waarbij personele kosten zijn toegerekend naar de 3 hoofdfuncties van Netspar, ziet de begroting er als volgt uit:

	Huidige begroting	Investerings begroting	
Netwerkontwikkeling	305	305	
Kennisontwikkeling	1.630	2.095	+29%
Kennisdeling	695	850	+22%
Bedrijfsvoering	470	550	+17%
	3.100	3.800	

Tabel 3. Investeringsbegroting 2023-2027

Met tot slot de toelichting dat de toename op bedrijfsvoering vanwege de grotere behoefte aan kennisdeling bestaat uit extra capaciteit op communicatie en investeringen in communicatiemiddelen, waaronder een slimmere website.

Bijlage IV

SWOT-analyse door Netspar directie

In voorbereiding op het nieuwe werkprogramma heeft de Netspar-directie een SWOT-analyse opgesteld (figuur 1). Deze is in het najaar van 2021 gedeeld met de Stichtingsraad en Raad van Toezicht.

Verhogen onderzoek grants om voldoende senior capaciteit te borgen

Een kernpunt in de SWOT-analyse is de benodigde verhoging van de grants voor onderzoek. Omdat de loonkosten over de jaren heen zijn gestegen en de grants niet mee omhoog gingen, is er een scheefgroei ontstaan waardoor senior onderzoekers minder beschikbaar zijn, of zelfs niet meer bereid zijn een aanvraag in te dienen en afhaken. Dat holt op termijn de relevantie van Netspar uit. Juist senior onderzoekers zijn hard nodig om wetenschap en praktijk aan elkaar te koppelen. Zowel voor het aandragen van relevante onderwerpen, het betrekken van de sector in het onderzoek, als voor adequate en 'to the point' kennisdeling. Waarbij de inschatting is dat juist het belang van het delen van bestaande kennis zal toenemen om kennisvragen bij de transformatie naar het nieuwe pensioenstelsel te kunnen beantwoorden.

Potentieel groter bereik bij partners; belangrijk voor ervaren meerwaarde

Een belangrijk punt in de SWOT is ook de mate waarin Netspar de verschillende doelgroepen bij de huidige partners weet te bereiken. Dit is medebepalend voor de ervaren toegevoegde waarde van het partnership in Netspar. De inschatting is dat een deel van de potentieel relevante doelgroepen nog onvoldoende wordt bereikt. Ondanks de nodige innovatie in laagdrempelige kennisdeling en verbeterde zichtbaarheid. Er zijn one-pagers ontwikkeld, podcast series en online kennisdeling via after lunch webinars geïntroduceerd en er wordt sterk ingezet op het delen van kennis via social media, en aanwezigheid in landelijke media en op publieksevents. Tegelijk zijn de middelen en capaciteit niet onbeperkt.

Figuur 1. SWOT-analyse

Verbreden van draagvlak in de sector

Een derde hoofdonderwerp is de verbreding van het draagvlak voor de financiering van Netspar. De relevantie van het Netspar onderzoek voor de gehele pensioensector staat buiten kijf. En juist nu de resultaten voor de fondsen onder druk staan, ligt het voor de hand om krachten te bundelen en niet zelf het wiel uit te vinden als het om het ontwikkelen en delen van kennis gaat. Toch dragen lang niet alle partijen bij.

Er is de afgelopen jaren, mede op aandringen van de verzekeraars, een serieuze inspanning verricht om meer pensioenfondsen aan te laten haken. MN (en daarmee PME en PMT) en Rail&OV, SPMS en de Shell pensioenfondsen traden toe. De ervaring is dat de doorlooptijd van acquisitie lang is, de kosten door kleinere partijen als hoog worden ervaren en de werkdruk er hoog ligt, waardoor er beperkte ruimte wordt gezien om actief deel te nemen. Ook het feit dat het onderzoek beschikbaar is via de website (free rider) weegt mee. Om substantieel meer pensioenfondsen, maar ook andere relevante spelers zoals vermogensbeheerders, banken en ICT en consultancy organisaties mee te laten doen, lijkt een andere benadering nodig. Vandaar ook de instelling van de arrangementencommissie.

Bijlage V

Missie en kernwaarden

De missie van Netspar is om als kennisnetwerk bij te dragen aan de voortdurende verbetering van de mogelijkheden voor financiering van de 'oude dag' in Nederland. Dat is in het belang van iedereen in Nederland.

En daarom is het relevant dat Netspar eraan wil bijdragen dat het pensioendebat in Nederland kan worden gevoerd op basis van feiten en inzicht uit wetenschappelijk onderzoek. Vanuit de gedachte dat kennis helpt om afwegingen te begrijpen. Daar zal, juist ook in de transitie naar een nieuw pensioenstelsel, veelvuldig behoefte aan zijn. Maar evengoed op weg naar de toekomst die achter de invoeringsdatum van het nieuw stelsel gloort.

Niet alleen kennis is nodig, maar ook kennissen (een netwerk) met complementaire deskundigheid. Netspar organiseert de nationale onderzoekagenda op het terrein van pensioen en vergrijzing en functioneert als 'specie' tussen verschillende organisaties die allen hun eigen rol vervullen. Daarbij biedt Netspar schaalvoordelen. De kennisinfrastructuur werkt als een hefboom voor R&D-gelden en Netspar zorgt ervoor dat niet iedereen zelf het wiel opnieuw hoeft uit te vinden. Dat is extra relevant in een sector waar kosteneffectiviteit belangrijk is.

Kernwaarden: onafhankelijk, toegankelijk en open

- Netspar kiest geen positie in beleidskwesties, maar ontwikkelt en deelt kennis uit wetenschappelijk onderzoek.

De commissie is van mening dat Netspar (en zijn onderzoekers) de nabijheid tot partners (bedrijven, overheid, maatschappelijke organisaties) op een goede manier weet te combineren met onafhankelijkheid. Het brede netwerk van partners weerspiegelt de diversiteit met verschillende belangen van de sector, dit vormt een belangrijke waarborg voor de onafhankelijkheid van Netspar. Tijdens de gesprekken hebben partners benadrukt juist behoefte te hebben aan een onafhankelijke partij die, ongeacht hun eigen belangen, hen bedient met objectieve informatie en argumenten. Partners zien de onafhankelijkheid van Netspar als essentieel voor het functioneren van Netspar.

Evaluatie ministeries, december 2021

- Netspar wil toegankelijk zijn; we benaderen actief onderzoekers van verschillende disciplines voor nieuwe onderzoekthema's. We streven naar een netwerk van partners uit de sector waarin de diversiteit in de sector en de verschillende belangen weerspiegeld worden. Met de toetreding van beroeps- en een

ondernemingspensioenfondsen bijvoorbeeld is de diversiteit verder toegenomen. En juist de diversiteit is een belangrijke waarborg voor onafhankelijkheid.

- En mede vanwege die verschillende belangen faciliteren we een open dialoog en interactie tussen de diverse stakeholders. Ook als die niet direct partner zijn in Netspar; zo betrekken we bijvoorbeeld ook jongeren en ouderen en helpen met kennisvragen.

Het is regelmatig balanceren, daar zijn we ons bewust van. Vaak is dat al de helft van de oplossing.